ԱԶԳԱՍԷՐ

Հրատարակի յամենայն շա-
բաթ որ՝ըստ Նոր Տումարի.
Տարեկան Կ. Ռուփի 24.
Բաժին միոյ ընկերութ 500.

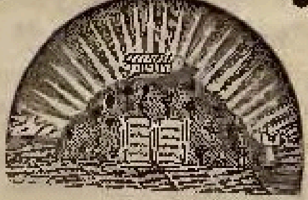

Ամենայն ազգային հրա-
տարակութիւնք ձրի տպա-
գրին.
Նամակներն օգուտ տպագ-
րութեան 2 անայ առաւելու.

[illegible]

[illegible]

ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵԼԵԱՑ.

ՀԱՏ. Գ. ԹԻՒ 74. ԿԱԼԿԱԹԱ 1847 Յունուար 9.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

ԿԱԼԿԱԹԱ

ՅԱԳԱՑՈՅՑ ազգային յառաջադիմութեան առնումք տառաձոր. զի ի 26 ամսեան անցոյ՝ ՚ի ատենի ազգաչերլագործին Յակոբայ Մ.ծ.ինայ Հայրապետին, Արամեան հայերականաց մերոց և ոսկեարհեստից ամենց ժողովեալ գումարեցաւ ՚ի Արաքի Արարատեան Ընկերութեան, և առաջարկեցաւ ՚ի Արամեան Իսահակ Գրիգորեան Աշտարակեցւոյ, Նուրիջէն Ռաւաքելեան Աթոսայ Երուսաղէմի, զի յերաշխաւոր ազ ի բազմականաց հանգանակեցէ դշխարհորական տուժիս, որ ՚ի համատարածութեան ուսումնարանի Օրհնութ ՚ի Նոր Ջուղա, յորոց առաջին հանգամանայն լինել ընդ ինքն Աշտարակեցի, և եթէ համաձայնութեան լինէր անդ՝ ոչ նուազ ՚ի համաձայնին ժողովէր, քան զմի հազար տուժիս. Բայց այսր բարի յառաջադրութեան ընդդէմ առարկեաց նախ Պարոն ամն առեալ, թէ "նախ պարտ էր ազգային մտադրանութեան հատատել, տալ ՚ի Կալկաթա զպարտ մի վասն Օրհնութեանց, և ապա զծախս և ՚ի Ջուղա մուծանել զայն." Եւ երկրորդ՝ Ջուղայեցի հոգևորականն ամն, թէ "անհնարին իմն էր գաստիարակութիւն Օրհնութեանց ՚ի Ջուղայ՝ վասն աղքատութեան ծնողացն, որք ոչ կարեն հրաժարեցուցանելով զզաւակունս իւրեանց յաւանդին սպասաւորաց անտի՝ պարապեցուցանել յուսմանս դրոց." Եւ այսպէս տարակուսեալ ժողովն եղեւ և ըստ պատմութեանց այսր Փանջաբայ՝ ՚ի վեր ցուցեցեալ, ՚ի յատակին թողին միայն զծրոն.

Ընդդէմ ոչ կարեմք բնաւ բաւականին ցուցել ընդ այս մեծանուն կացութեան մերոյ. և նախ ընդդէմ առաջարկութեան Պարոնին առեմք, թէ ընդէր չպիտի լինել դաստիարակութեան Օրհնութեանց ՚ի Կալկաթա, այնինչ ՚ի ձեռքն կան մեր տպագրեալ

հարգապահութիւնք Մայրաքաղաքին Ճեմարանին մերոյ, յորում յատուկ Դասատուն յատուկ Մաթեմատիկականի, և յատուկ Կոր և հարկաւոր ուսուցանող որոշի 'նոցա ;—Այն ինչ զամս քաղաքիս սկսեալ և շարունակեցաւ դաստիարակութիւն Օրիորդաց, և զարդեա քաղաքս 'ի Տիկնաց պատուականաց Այգին՝ կենդանի փունջք են ծաղկաւորութեան բանիս այսորիկ ;—Բայց դիտեմք թէ մի կամ միւս աւելի բարի քան զառեցաւ բանիւ զայն 'ի Մայրաքաղաքին Ճեմարանէն, սակաւ ինչ եւ զորոյն ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ անուանեալ 'ի ման Գիլաստեր Հայ Մաթեմատիկոսի ուսուցանել Ճեմարանին՝ ընդ Անգղիայի գիտնական փորձառութեամբ հարկէ և կարէ լինել զարմանալի առնեկայութիւն և փափուկ ազգին, և եթէ ազգասիրական ձեռնտուութիւն լինէր ։ Ամենայն փորձառական մարդ է, որպէս և ամենայն ծնող ։ և եթէ 'նա հարգ և կանոնի հասարակ իւրում զաւակի, և զու ոչ հաւանիս ընդ այն՝ 'նաև որ պարտ է քեզ զամել զայս անհաւանութիւն հաւատալի, զի ընդհանուր բնի մանկաբնի հետևեալն անկայել քան է ։ Իսեկիւոր՝ զի կարես սկսել և քայլութեամբ խնայ առնել 'նմա զխելութիւն կարգին, և յորդորել յաջողութիւն ; և ոչ թէ հանել անոր զօրդեակս քո ։ և կայսրագրականն հախամեծար ընտրել քան զեւ իսկ սեռհականն ։ որով և ընտանեաց քան քամահութիւն սերմանել 'ի մանուկ սերտ մանց 'նոյն ընդդէմ ազգին՝ որ ծնաւ զնա, և ընդդէմ քեզ ինքեան եւ ; Այն այս է որմն, որ անեալ ընդ զորեոց աղաւնոյ զօրանալով հոռնեձ դատաստանեցելն, զոր մաքրեցէ

Տէր հզաւրի լսածոյ նորոյ ։

Այսու անէացաւ այժմ և երիերորդ դպրոց դաստիարակութեան Օրիորդաց՝ ՍՈՒՐԲ ՍԱՆԴՈՒԽՏ, բացադաշտելք միւսել կարէ թէ փորձեաց որ զնա, և եղիցի թէպէտ չէ բաւէ պաշտաման ։ Տես որ ազգային սերոյ և պաշտպանութեան կարօտի ուսումն 'ի Կոլկոթա, և ոչ թէ ուսումնարանի կամ վարժ պետի ։ Ազգային պարծանաց համարձակութիւն խորհուրդք օրինակի ազգաց 'ի մէջ բերել առաջնորդ թէ մի Անգղիացի Տիկին կամ Օրիորդ յաւարտն եա ուսուցանել կարէ մատաղամանկ Հայուհեաց՝ քան ուսմանք 'ի մերոյ—որ զոյգին մատանագութեամբ յինքն բերելով բազմազանեան գեհավոր դրագիտութեան նախահարց իւրեանց ։ Որ զորոյն կամ Ճեմարանի լուր չգիտեն Հայուհիք ։— Բայց չէ, տարբերութեր եմք, եղբարք ։ և տարբերութեր պէտս կամք ։ եթէ որ յառաջ հող չառագուցք սխալս ։ Իսկ 'ի պատմականէ անհնարութը Գրասագին հաստատութեան երկեք այցելուաց 'ի նոր Ջուղայ, զառ և միայն յառաջ բերել, թէ որ ինչ 'նա սուէ զարդեա փառն Օրիորդաց՝ զնոյն և առաւել քան զայն լսեալ է մեր սուել և փառն պատմեաց երկր Հընդկաստան անօք յառաջ ։ բայց որդ եւեք ուսումնարանք 'նոր Ջուղայ՝ իւրաքանչիւր հարիւրաւոր աշակերտօք ծաղկեցեալք, բաւական արդարացուցք լինելին յուսահատ դրութեան նորա ։ Ո՞չ հաւատայ մեզ, արդարեւ և տեսցէ, թէ որդեօք յաջողէ 'նմա զործն, թէ ոչ ։ Կանանցն նոր Ջուղայ, եթէ փոքր 'ի շատէ ընկերցեն զուսումն Տարրարուծական արուեստին, պարտ կարգացեն կենդանի հասուցանել առ մեզ զանիւ, զխօսս, և զպատուղս

աշխարհին տաճկաց շահին, քան թէ հօտոյ զուղղոյ գործելոյն խոհեմոց։

ՓԱՐԻԶԵՑԻՔ.

—ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՔ հրատարակեմք, զի Փարիզոյք Սամուէլ Մուրատեան և Մկրտիչ Մուրատեան ընկերակցեալ եղեն յԸնկերութիւն Ռափայէլեան դպրոց վաճառական Մուրատեան եղբարց 'ի Կալկաթա, 1 Յունուարի 1847 ամի Տեառն.

Որոց մաղթեմք յԱստուծոյ յառաջադէմ յաջողութիւն և երջանկութիւն Ամէն.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Կալկաթա, 1 Յունուարի, 1846.

Մեզ սխալմամբ ծանուցեալ է, զի յայսմ տարւոջ ընկալաք յԸնկերութենէ վաճառականաց դպրոց մերոց զՓարիզոյ Սամուէլ Մուրատեան և Մկրտիչ Մուրատեան, որոց առաջադրութիւնն բարի' որպէս ներքոյ.

ԸՆ. ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԽՄԲԱԳԻՐ

—ՄԳԵՆՈՐՈՒ ընթերցուածոյն հրատարակեմք, զի Ճնապէտ պատկեր Փարոն Կարապետ Մուրատեանն որ այժմ 'ի Զմիւռնիա, ամենայն զեղեցկութեամբ հաս 'ի Կալկաթա. Նշմարաւոր կարծեն հանդիսաւ է ընդ նախատօնին որպէս հոյակապութիւնք ազգաց մերոց ծաղկին 'ի նմա. բայց եթէ մեզ առնացուցանէ, հաշտ խառնակմամբ ոգւոյ մեզ զդամանի զօրծոյ նախատակի նորուն, որ նախ քան զպատկերսն իւր ըստ պատուեաց զԸնկերութիւն մեր ԽՒՆ օրինակի պատկերօք, առ զու, առաջադրութեամբ աշխարհացն ընդ որս է, ասից 'ի Զմիւռ, և կայ այժմ. Յուսամք զի նա վասն միջոցի շարունակել զայն Ընդհանրին' 'ի զուարթութիւն ընթերցողաց մերոց։

—Հուած Սինգոյ կամ Բինձոյ այսր ամի 'ի Բանկոկա, 'ի Բէհար և Մարիա այրեաց առաւ է, մինչ հին ասուրց ծերունիք զնմանն ոչ կարեն 'ի մեծ ընթեր։

—Տէրութիւն Անգղիացւոց կամիմ զխմեմ մի յեռագանութեանց, շորս զանգաս հեռասեաց, և զմի զորձոյ ականակ հեծելոց' ասեն 'ի պաշտօն զպատապանաց նորոգ յառաջնորդել կայարանաց խոհեմոց, 'ի նախ զուարթ Փոխ—Բուէշխի արքայ. Սակս 'ի ամբողջն պաշտամանց յայլ ծառայութիւն ոչ վարին, եթէ հարկն շատ կայծ վասն.

—Տրամանք զօրաց Կալթ—Մ խիբելոց վասն խառնակութեան երկրաց համեալ յակալրոք Փոխ-Արքայեկին մարքապետութեան այսուհետև ըստ Երբորդաց զատեան նորա մ՝ձաւ, զի հայ նոցա լեցեն ըստ ամսոյն մասամբ պարտեօք 'ի պանուան մայրաքաղաքին, եւ թերևս 'ի շարաթու մի աշխարհի տաղի փախանակ կազմեալ, և առաջ կամ յայն ըստ և ընդունին 'ի զօրաց համայն թագաւորի։

—Յարտու զինուոյ Բամբայի վաճառող յիշատակեցաք 'ի նախընթաց թերթ, զայտեւ առանց համարիմք ծանուցանել, զի մնացածն առաւելութիւն Աւստրիոյ' պատմական գանձու զօրս և զօրագլխս բարեկամութեանն ոչ յայտնեաց. Բարեկէ Օրմանի իսկն անուօք յառաջ 'ի անուանել բարեծ' զհառաչ կին 'ի նմանէ' առաջ[illegible]
առ 'ի Բարեզմ' թէ նա մերս, և թէ Փարոն Սիմէոն Անձեան 'ի վարձ արկին և զանին, զի բաժակի Մայիսի 'ի թթուոյ բարեկի' զգործ ամենայն կատարեալ, և առ աւել զան զհասոյ. 'Ի 24 ամսեան ամսոյ այս ամսեին վարձ փարձեցաւ. բայց և 'ի 28 նորին ամսոյ' առաւել և Հիմնադի, զի մեկ եղբարց, կամ մեկ զաւակ կալել բանկայի թագաւոր 'ի թթուածոյ բարեկի' առաւել ամփոփ—

թեւանի չանմէր 'ի լոյս զմտաւ հը-
րացանին, զոր զնի սակարական չափ
մասուղոյ (Ա․․․) որով երեւէր, թէ և
կեանոյն, այսինքն երեք դարու
կեան միայն՝ բաւական լինէր, որ
է ասել, թէ ութնհարիւրաց ամաց մի-
այ չափոյ Անգղիացի վաճառոյ՝ բա-
ւական լինէր այսպէս, զի եւ կեանք կենդա-
նիս 'ի մահ։ Սա փշուռի մի այս
ոսկոյ պատասխանակ բանկային և
կապելոյ ընդ զմտաւ հրացանի, և զոր
զեր 'ի հրացան և խոյժից, և յայն-
ժամ զարմանալ ընդ անհնարին ա-
րագութիւն հրացանաձգութեանց։
զի փորձութիւն զանակի սորա ոչ
համառէ չքեռուցանել զհետ հրա-
ցանին, և ոչ խոկ մտաւ ընդ սա-
ռի՝ որքան կարող են, յեյ և որոն,
Լօրին նմանք, որք համարեցան թէ
այս զինու բանկայի վաճառոյ պա-
տասխանելոյ փոխանակ զենս և զօրաց
հրացանաց, բայց փորձիւ անսանի
զատլիս, զի հինգն կարի են յար-
մարին ամին. ուստի Փարիս Անգ-
նի ատրճանակեալ է մի ծառ. քանա-
կութեանց 'ի վաճառ հանել զայն,
յորժամ սրտական Փարիսայք ծանի-
ցեն զ յարգ նորուն.

—Խոյլիտ և ջերմ սառնեցուցեալ
է 'ի Հուղլի գաւառի Բանկուլայ, և
Բրեգամեի գիւղ՝ 12 մղոնաւ հեռի
'ի մայրաքաղաքէն՝ զրբնթէ անմայա-
ցեալ է 'ի բնակչաց իւրոց, զի որք մնա-
ցանին՝ անդ մեռան, և որք կարա-
ցինն՝ փախեան յայլ և այլ անդս.

―――

ՓԵՆՋԱՊ

Դեկտեմբեր 16 թուոյ ընթեռ-
նումք 'ի բանակէ Փոխարքային,
որ յեղեալ Ռաւի գետոյ, թէ՝
"Լալ Սինկ 'ի բանդարկութենէ
ազատեալ՝ է այժմ 'ի Ջալանդար կամ
Ջոլընտրատ, և ընդ զնտով մով
դօրոյ՝ մարեալ է 'ի Փիրոզփուր Տեղ
անդ. Թագուհին Լահօրայ երբ-
նու 'ի կեանս իւր, թէ չէ հնար
կալ ինքեան զմէն որ մ'ատանց կեն-
դանութեան խորհրդոց նորին. ուստի
քեզ կանացի համեկրութեան հզօր
ապացոյց.

Ըստ 17 թուոյ թէ Հայդարաբադի
Ճամբէլ 98 գնդով ելեալ յաջող-
դեալ է Հայդարաբադին Ռոհիլլայ
'ի հրամանատարութիւն զօրաց Գը-
ենդարայ՝ որ 'ի Գուլար, և գնդա-
պետն Սանիան մարդ գզուենդ իւր
Սէկ զօրաց.

—Գուրուն, այսինքն հոգեւոր հայր
կամ վարդապետ կրօնի Սիկաց՝ որ ըն-
դդիմեալ էր զայր մի՝ որ սպանանայր
մասնիկ, զինքն պատասխանի տէրու-
թեան վասն յախշտակելոյ զմանս զան-
ձուց Նանաջայինն Լուդոսայ, և արկեալ
'ի բանդ՝ ազատեցաւ 'ի Փարան Բելմոն
նոր զատաւորէն վասն պակասութեան
ոչինչ ապացուցի.

—Ալաչեայն Կարպարթայոյ քննե-
ցաւ 'ի Փարիս Ձ. Լորենսէ, և տու-
ժեաց զնէս կալուածոց իւրոց, որ
լինէր սարկեան հինգ լաք այսինքն
500.000.

—Փոխարքայն Էրենբերտն Հնդ-
կաստանի, որ այժմ 'ի Բեհուվալ
բանակի՝ վաւթով զօրաց է առ մեզ.

—Օ արհեպիսկոպոսն է ասա յա-
ռաջադէմ յառաջօ.

—ԲՈՄԲԱՅԻ. Միրզ զամնեկին հա-
տոր զոհազան մեծ և փոքր արձանք
փորեալ 'ի նորոյ ուխտակից նոյն-
ւոյն "Նինուէի" 'ի տեղարան համբե-
րացան 'ի Գ․օրգեայ տարօնելոյ տեղ-
ւոյ. Այսու իւրեանց ծանուցանեմք
զի որպէս Գուրզէս, նոյնպէս և Անգ-
ղիա ոչ 'ի ծախս խնայէ և ոչ յաշ-

խաստանա՛ առ ՚ի դիւտ հնութեանց աշխարհին, Կառավարութիւն նորին Երջանիկ Մեծութեան արքային իւր շնորհեաց է Պարոն Լայարդայ 2.000 լիրայս ՚ի ծախս բրելոյ զաւերակս աւե-րեր մեծբլրոյն ՚Նինուէի, և երա-կու հազար եւ խոստանայ առ, եթէ դէպք լինի, Նոյնպէս և առնեն Ան-գղիոյ Աշխարհագրական Ընկերութն Լոնտոնայ յաւելեալ է 1000 լիրայս. Ի բաժին կարևոր վերաբերող գո-րութեանց սկսանի փորուածս, եթէ ուղ-ղակոց ՚Նինուէի և եթէ ՚Նիմրուդայ, որ է ընդ մէջ Բաբելոնի և Բաղդա-տայ. Մայոր Ռաւլինսոն արդէն իւր սկսեալ է հետևել պատուէ Բաբե-լոնայ, ուստի անկասկածելի թէ ՚ի մօտոյ իւր կարասցուք բանալ մեզ դուռ զանձ ծածկեալ ՚ի հնութեանց.

[illegible] ՏԵՂԵԿԱԳ.

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՊԱՏՃԱՌՔ ՓԱՅԼԿԱՆԱՑ ԴԵՍՊԱՆԻՆ ՑԱՄԲԱՔԵԱՆ ՄԵԼՔՈՆԵԱՆՑ.

Զես ի՞նչ այսպէս չեղև Անգղ-ղիոյ արքային՝ քան զանուն և զխո-ստովանութիւն Անգղիոյ Հայաս-տանեայ՝ ընդհանուր ազատութիւն նորոգել. Մեծանունն՝ որոց սէր ոչ անձկանաց ՚ի սա կամ նա՝ ՚ի մանկա-կանի. այլ յանդգնութիւն առաջնոյ յօժարութեան առ Հաստատի. Յորոց ասէր է Պարսկաստանեայ այս մեր Ա-ղեաւ պատուակոյն զորմէ այսպէս Հա-մառօտ մեզ պատմել Միրզայ Մա-նուկեան փոխանորդ Հ. Հ. Մ. ա-ւետարանին ՚Նոր Զ[illegible]ուզոյ.

"՚Ի մի՛ նոր ինչ և հնանայի անձնաւորութեան անուն, թէ պատրաստ զօրավարութեան երկոց հանդիպի ինձ. բերելով զաւարտուն ձեռագրութիւն, զորմէ ոչ եթէ են միաբանութեան զօրավարութեան և ընծայեց աւրա-

խութեան [illegible] ՚ի սիրտ այլն. հանդստութեան մե-ծութեան ծառայական երկնից և եթէ թագաւորս զինչ ՚ի մէջ անգամ ժամանակին գործութիւնս ստացուած, ընդհանուր զենն ասէր, սաս-տկին սասանեցաւ եւ զօրավարութեան Այդ ՚ի նոյն անհնա-րինի երանաւն և ՚ի պարծանաց սրբազան ասելի երեւի անհրաժեշտ նոր Թագաւորս, որ ընթացքն ընդ ՚ի ծնանելոյ անդարեալ և ՚ի յարգ-մանէ աշխարհի այնոց ծառայ՝ խորհրդակցեալ ան-տարեալ ՚ի նոր պատճառս և զօրավորն ձեռնարկու-թեան անդրայն պատրաստական յաջողութեանն սրբոյ անձնուր յանձնայն յարձակմանցն ՚ի վաղեմնոյն.

Թէպէտ զորքն այն այս բարեկամեցոյց, և ա-մենայն մտաւոր զարգացման, անհարկաւոր ժա-մանակ ապաւինի զայս այլազգի արտաքին ազատութեան, սակս պարտ է զՄեծապետն ձեռնել. Թէ արդեօք ուստի՞ եկն, և յումմէ՞ ծագեցաւ մեզ միաբանութեան սակս ուրախութեան, յաղագս որոյ ՚ի վերայ այսր և անէ է յարգապէսն բերանով ներքու-սել և մեծարել զՊարսկաստանեայ Կենաց Աստուծոյ Յովսէփ Մելիքեանցն, և նորն զարգացու-ցչին հաստատեալ զորավիճակն. քանզի նա իւրն այսպիսի ինչն զորացուցանեն բանին զաւաւ պատմառ. և մանաւանդ զի՛ զԽաւացեալ նա զանձնա-նուեր սէր իւր ազատութեան իւրոյ մնալ, որ երկայն ժամանակն երէց հանդերձ զզօրութիւն զինք և ազատութեան բարձրագոյն խորհրդածութեան. որպէս իւր յանձնել և յանդորր նաւահանգստին.

Իսկ որք՝ ծով ամենայն գործոց արժանացեալ պատմութիւն և հաստատուն ազգականք իւր, զինչ է զոյ ՚ի մէջ մանաւանդ այսպիսի բարեկամականս ազգա-սիրութեան. եթէ ոչ անձնասիրութիւն ընդհանրապէս թեան Պարսից խնամակալ յանձինս ոչ երկեաց մտաւորաց զայն. այլ յուսով նոյն անձնասիրու-թեանցն բարձրագոյն կատարեալ աղաչանս մեր առ-բարձրագոյն Աստուծոյ, և մաղթել ՚ի նմանէ՝ զի զօրացուսցէ բարեկամն մեր զԱնձն Աստուծոյ Կա-րգին, զորմէ ՚ի ներքոյ անձինն երանութեան իւ-րոյ, և զինուորեալ Որդին իւր ծաղկեալ զօրացուսցէ՝ մինչև յաւերժ ժողովուրդն ՚ի պարծանս մեր ամենեցուն. —

Թարգմ. Վարժապետ

Բայց ՚ի մէջոց այսր ամենայնի յա-ւելու, կարծեմ, թէ ականաւոր առա-ջնութեանց, և թէ մաւերական փա-յլութեանց որպիսին Ընդ. Երկրա-կեղակէ մերոյ Տեառն Յովհան-նու Խազկեան առն, զոյթ ՚Նորին Պարսկաստանայ ականութեան ՚ի բարձրացել զվիճակ կացութեան Հայրենեաց մերոց. զնմանէ ուսումնասիրութեան նորա, խոհեմութիւնն սքանչելի, թէ

չէր արգանէին և թէ յաւանէին ․ և որ մեծ է՝ անձնականութեան բարերարութիւն նորա առ Աստուած , յորմէ գրեթէ ամենայն տեղեկութիւնք նորա աղբերացէն վասնզի ․ պատմանալիք արդարև , և յաւէրժական յիշատակաց արժանիք են ։

Պատճառ որոյ էս լեալ , ի միջի այնքան մեծամեծ և արժանեաց ըզբաղձանաց իւրոց , առնուլն ձեռն ձըռջութեանց նուիրեալ դպրութեանն պատրաստից՝ ոչ միայն զաւառն սիրտանուք զաւակացն ծայրագոյն գանէ հաստատութեամբ հնարութեանց , այլ և յօրինէ դպրատուն մի ի Հայս Կաղզւանի , ի Սեւս , Պարսից , և ի Թուրքս լեզուաւ որոց ամենայնի նորհուն ձեռնաց ձեռնտուութեամբ գիտութեանն ։

Բայց երանութիւն ոչ համարեցաւ , եթէ այս գործ ձեռն և նշխարական , այլ վ՝նէր Տպարանի Ազգայանն Ընկերութեան՝ և զլաւեր զձեզ միաձայնս յետ հոգևնական գաց մերոց՝ ի զերյն Պայծառափայլ Գիտութեան Հայոց ։ — Տէր կեանս պարգևեսցէ նմա և սիրոյն Օտակոց նորա ․ — լեցի՛ ազդեցիկ եղիւ ի յայն՝ թէ լիցի ։

Բնասիրական

ԳԻՆԻՆԴ

Շարունակութիւն ի թիւ 72

Ս երկայնեալ գումարն թէ ըներկայն և թէ ոչ կրկնայն պարունակեն զարժէս վաճառուց և զդրամս՝ երկուս և ճանապարհ ի Անգղիա և ի Մարսիլ ի նմին ամի ։ Յաղագս ամեն ամի բերան 1.139.652 ոսկի , և յերկրորդէն՝ 16.650 ոսկի , և կրկնա ի նմին 1.223.221 և 77.281 ոսկի ,

բառ կարգի ։

Թուերն հարկաւ որ համարեցի յիշատակեալ ունիլ տառանց և զանասնայ գիտութեան իւրոց բերելոյ ի նըմին ամի 1844 45 յայտնեն զմնացեալ կողմանց աշխարհի յառաջել ծանօթութիւն ․ ի Եգիպտացւոց աղ , զաբեղուր , գինի , երկաթ , կտաւեղէնք , մետաքսեղէնք , ակնեղէնք , ցեխ , և մանրամասներ ․ Յայլ աշխարհաց Իտալիոյ՝ Անգլիո Թուրքաց ․ գինի , երկաթ , կապար , կտաւեղէնք , մետաքսեղէնք , ակնեղէնք , ցեխ , մանրամասներ , և գրամք ․ Յամերիկոյ՝ կտաւեղէնք , մետաքսեղէնք , մանրամասնութեամբ և գրամք ․ ի Մարսիլիայէ կէսլէնդ (ծովային պորուկ՝ ուներէ Սէնէգալայ ․) և գրամք ․ ի Բուրբոնէ բրնձեղէնք , գինի , մեղուք , մարգարիտ , ոսկին , ցեխ , մանրամասնութիւնք , և գրամք ․ ի Կալկաթայ և ի ծոցաւոր կողմանց նորա՝ տաւեղէնք , ափիոն , բրնձեղէնք , բամպ , բրինձ , գինի , ծխախոտ , խաղաղաց ձկան , իւղ կարագոյ , կտաւեղէնք , պղինձ , ապոծ , չուան , սղինձ , ցորենն , ցեխ , քուրձ , և մանրամասներք ․ ի Մաշկասայ և ի կողմանէ նորա՝ աղ , բամբակ , թեք շոր ձկան , իւղ խախացոյ ձկան , կաշի գառնից , կտաւեղէնք Եւրոպացւոց և Հնդկաց , ձէթ մետաքսեղէնք Եւրոպացւոց և Հնդկաց , շաքար , ոսկոր , ապոծ , փետուրք թռչնոց , ցեխ , քուրձ , մանրամասներք , և գրամք ․ ի Բոմպայեայ՝ աղ , ափիոն , իւղ , ծծումբ , ապուխտ , և մանրամասներք ։ ի Սերանկայ՝ բրնձեղէնք , բոյն թռչնոյ , թեք շորեկի , կաշի գառնից , չուան , փետուրք թռչնոց , և մանրամասներք ․ ի Մակասարոյ և ի ծոցաւոր կողմանց նորա՝ սնդ , ափիոն , բրնձե-

մոյ , բոյն Թռչնոց , բրինձ , գեղեց-
կայի , եղջիւրք անդեղջեր , Թեւք
շարժի , Թէյ , ժանիք փղի խաչաչերմ
(ափեղում) Իւղ , խեցի կրիայի , ծխա-
խոտ , կաշի գամշոյ , կարգամամ (եւլ)
կաւանեայք Եւրոպացւոց և Հնդկաց ,
մեղրամոմ , պղինձ , սոսնձակ , ցա-
րեան , մանրավաճառք Եւրոպացւոց և
Հնդկաց , և զրամք . ՅՄեքսիկոյ՝ ող ,
բենխամետ , բեչղեխիար , բոյն Թռչնոց ,
տաճար (կուսոյ) , եղջիւրք անդեղջեր ,
երկաթ , Թեւք շարժի , ժանիք փղի ,
խաշխաշ , ծծումբ , կաշի գամշոյ , կա-
ւանեղէնք , ձէթ , մեղրամոմ , ակնեհօղ
ատաւն (երկրէն Հնդկաց , ...)
ատամն (...) փայտ , սեաւ
պղպեղ , ուշաշակ , փետուրք Թռչնոց ,
քափուր Մալայիցւոց , մանրավաճառք ,
և զրամք . ՅՄալաքիոյ՝ ող , իւղ ,
խաշխաշ , շաւան , և մանրավաճառք .
'Ի Միջերկրականէ՝ ալիւր , Թէյ , ծղ
խոտ , կաշի գամշոյ , ծամոն , վա-
րսակից փոքրաւչա , ...) մե-
տաքս , մետաքսեայք , շաքար ձմերի
պղպեղ , սպիտակ , քափուր , մանր-
վաճառք , և զրամք . 'Ի Փոքր Ասիոյ՝
անագ , բեչղեխիար , բոյն Թռչնոց ,
բրդեղ , բրինձ , խեցի կրիայի , կաշի
գամշոյ , ատամն , սեաւ պղպեղ , ման-
րավաճառք , և զրամք . 'Ի Կու-
էզայէ՝ անագ , բեչղեխիար , բոյն
Թռչնոց , բրինձ , ժանիք փղի , իւղ ,
կաշի գամշոյ , մեղրամոմ , ատամն ,
սեաւ և սպիտակ պղպեղ , մանրավա-
ճառք , և զրամք . 'Ի Գեւրէնայ՝
անագ , բեչղեխիար , բրինձ , ժանիք
փղի , կաշի գամշոյ , մեղրամոմ , սա-
րաւենի (ափխանեկիք Եւրոպացւոց) ատա-
մն , սեաւ և սպիտակ պղպեղ ,
մանրավաճառք , և զրամք . Յայլ ա-
խարհաց Տերդացւոց՝ ող , անագ ,
արիւն վիշապի , բրինձ , ... ,

ժանիք փղի , խախաղոյ ձկան , խաւա-
շխար , կաշի գամշոյ , ձէթ , պղինձք ,
ատամն , սարունի Եւրոպացւոց ուշաշակ ,
մանրավաճառք Միջերկրեայց և սպա-
նեն կղզեաց , և զրամք . 'Ի Մարա-
պայէ՝ անագ , ափիոն (Բանդալայի)
գոհէհ , զարեհջաւր երկաթ , ծխախոտ
Միջերկրականի , Գաւրէնայ և Ջաւ-
այի , կաւանեայք և մետաքսեայք
Եւրոպացւոց , շաւան , սարունի Բաւ-
դայ , մանրավաճառք Միջերկրեայց և
այլոց նմանեաց , և զրամք . 'Ի Մեծ-
կափաւայ՝ ող , աւանդայք , արճառ
Միջերկրականի , ափիոն , բրինձ , զամ-
բիկ , զարեհջաւր , զինի , գինոյ խայծ
երկաթ , Թէյ , իւղ , խաշխաշ , խաչաչերմ
ծխախոտ Միջերկրականի և Ջաւայի
ծծումբ , կաշի գամշոյ , կապար , կա-
լայ , կաւանեայք Եւրոպացւոց և
Հնդկաց , ձէթ , ձուկն Միջերկրեայց
մետաքս , մետաքսեայք Եւրոպացւոց
և Հնդկաց , շաքար , շաքար ձմերի ,
ռակի Թէյ , տախտակ , շաւան , պղպեղ ,
պղինձ , պղպղակ , ... (ըստ Հնդկա-
ղացւոց) ... (կապմաւ յարմարոց
ճաշից ,) սարունի Եւրոպացւոց , սպիտակ
պղպեղ .

Շարունակելի

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՇԽԱՐ

Իշխանական Գեղարդ Հայոց

ՀՓՐԱՏ

Ամենայն գիտողք այսօրինակ Թանգարանի եկեղեցական սրբազանից հաստատեն եթէ չէգէ եղիցեւ յանուն Պատրիարքն որոյ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսն , Արամն և Արշակ Համ Արմենիան , այսպէս յորդոր ընդ Թանգարան համ ... եւ ... զգայնոյ . Այն մեծ ... դիմաց և Մակեդ ... և ... հաստատ տեսակ համ ... եւ ... հայկական ամենամեծ ... զրբեալ ... Եկեղեցւոյ ... Միջերկրական համ ... ի Մեծ ... ... Այս .

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Մոսկուա 5 Փետրուարի 1848 Ա.

ՆՈՐ ՕՐԻՆԱԿ

ՇՈՒՔ ՀԱՐՄԱՆԵԱՑ

[illegible] ՊԱՐՈՆ [illegible] ԹՈՒԹԱԿ ԹԱՂԻԱԴԵԱՆՑ [illegible] Սուրբ [illegible] Պարոն Գէորգ [illegible] Ամսագրոյ [illegible] Հայոց [illegible] Ընկերութեան [illegible] Սուրբ [illegible]

ՏՆՕՑԻՆ ԼՈՒՐ

ՀԱՐՄԱՆԻՔ

[illegible]

[illegible]
Մ. Դ. Թաղիադեանց [illegible]